

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

Год./Vol. LV, бр./N° 2 (139-235), 2008.

БЕОГРАД / BELGRADE

Часопис / *Journal*

◇ ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ ◇
◇ *Economics of Agriculture* ◇

Основан 1954. године / *Established 1954*

Издавачи / *Publishers*

Научно друштво аграрних економиста Балкана, Београд
The Balkan Scientific Association of Agrarian Economists
Институт за економику пољопривреде, Београд (Србија)
Institute of Agricultural Economics, Belgrade
Академија економских наука, Букурешт (Румунија)
Academy of Economic Studies, Bucharest (Romania)

Главни и одговорни уредник / *Editor in Chief*

Проф. др Милан Р. МИЛАНОВИЋ

Уређивачки одбор / *Editorial Board*

др Зорица ВАСИЉЕВИЋ	Prof. Đojo ARSENOVIĆ, Ph.D., Faculty of Agriculture, East Sarajevo, BiH
др Бранислав ВЛАХОВИЋ	Prof. Ioan DAVIDOVICI, Ph.D., Institute for Agriculture Economy, Bucharest, Romania
др Владимир ГРБИЋ	Tomaš DOUCHA, Ph. D., Research Institute of Agricultural Economics, Prague, Czech Republic
др Милан Р. МИЛАНОВИЋ	Prof. Margaret LOSEBY, Ph. D., Facolta di Agraria-Dipartimento DECOS, Viterbo, Italy
др Радован ПЕЈАНОВИЋ	Prof. Mile PESHEVSKI, Ph. D., Faculty for Agricultural Science and Food, Skopje, Macedonia
др Весна ПОПОВИЋ	Др Алевтина ЛИТВИНОВА АЛЕКСАНДРОВНА, Волгоградская государственная сельскохозяйственная академия, Российская Федерация
др Симо СТЕВАНОВИЋ	Prof. Sandor SOMOGY, Ph.D., Faculty for Agricultural Science, Keszthely, Hungary
др Жаклина СТОЈАНОВИЋ	Prof. Jernej TURK, Ph.D., University of Maribor, Faculty of Agriculture, Slovenia
др Данило ТОМИЋ	
др Драго ЦВИЈАНОВИЋ	
др Миладин ШЕВАРЛИЋ	

Лектор / *Lecturer*

Ана ПЕТРОВИЋ

Адреса уредништва / *Editorial office*

БЕОГРАД, Волгина 15; тел/факс (+381) 11/ 2972-848; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu
Belgrade, Volgina 15; tel/faks (+381) 11/ 2972-858; E-mail: iepbgdyu@eunet.yu

UDC 338.43:63

YU ISSN 0352-3462

ЕКОНОМИКА ПОЉОПРИВРЕДЕ
ECONOMICS OF AGRICULTURE

55.

Београд, април-јун, 2008. године
Belgrade, April-June, 2008

ИЗДАВАЧКИ САВЕТ / *EDITORIAL COUNCIL*

мр Душан АНТОНИЋ	Агробанка, Београд
др Зоран БИНГУЛАЦ	Факултет за пословне студије, Вршац
др Богдан БУЛАТОВИЋ	Биотехнички институт, Подгорица
др Биљана ВЕЉКОВИЋ	Агрономски факултет, Чачак
др Снежана ЂЕКИЋ	Економски факултет, Ниш
др Милутин ЂОРОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ђорђи ЂОРЂЕСКИ	Факултет за пољопривреду и исхрану Скопље
др Драгић ЖИВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Београд
др Ковиљко ЛОВРЕ	Економски факултет, Суботица
др Мирослав МАЛЕШЕВИЋ	Институт за ратарство и повртарство, Нови Сад
Viktor MANOLE, Ph.D.	Academy of Economic Studies, Bucharest Romania
др Петар МАРКОВИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Небојша НОВКОВИЋ	Пољопривредни факултет, Нови Сад
др Зоран ЊЕГОВАН	Економски институт, Београд
др Христивоје ПЕЈЧИЋ	Пољопривредни факултет, К. Митровица
др Перо ПЕТРОВИЋ	Институт за међународну политику и привреду, Београд
др Горан ПОПОВИЋ	Економски факултет, Бања Лука
др Михајло РАДИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Вељко РАДОЈЕВИЋ	Међународна менаџерска академија, Нови Сад
др Јеремија СИМИЋ	Редовни професор у пензији, Београд
др Јонел СУБИЋ	Институт за економику пољопривреде, Београд
мр Олга ЧУРОВИЋ	Индустријско биље, Нови Сад

Белешке / Notes

Тираж:

250 примерака

Штампарија:

DIS PUBLIC, Д.О.О., Београд, Браће Јерковић 111/25,
тел./факс: 011/39-79-789

**ЕКОНОМИКА
ПОЉОПРИВРЕДЕ**

САДРЖАЈ

З. Његован ОПШТИ КРИТИЧКИ УСЛОВИ ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ СТРАТЕШКОГ РАЗВОЈА	139
Блаженка Поповић, Радојка Малетић ГРУПИСАЊЕ ОПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ НА ОСНОВУ РАЗВИЈЕНОСТИ МСП У АГРОБИЗНИСУ	151
Б. Влаховић, С. Стевановић, А. Пушкарић SWOT АНАЛИЗА ИЗВОЗА ПОВРЋА И ПРЕРАЂЕВИНА	163
М. Јовановић ЗНАЧАЈ ПРОИЗВОДЊЕ БИОГАСА НА ПОЉОПРИВРЕДНИМ ГАЗДИНСТВИМА ВОЈВОДИНЕ	177
С. Ивановић, Лана Ивановић, С. Братић УТИЦАЈ ТИПА ГОВЕДАРСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ НА ИНВЕСТИЦИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ОБЈЕКТЕ И ОПРЕМУ (резултати анкетног снимања)	189
Mariana Bran, Iuliana Dobre, R. Voicu УПРАВЉАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИМ ЕКОСИСТЕМОМ СА ОДРЕЂЕНОГ ПРОСТОРА СТУДИЈА СЛУЧАЈА – ВАСЉУ	197
Мирјана Савић, И. Ђурић ГЕОГРАФСКЕ ОЗНАКЕ ПОРЕКЛА ПОЉОПРИВРЕДНИХ И ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА	207
Извештај са међународног научног скупа Бања Врујци СТАЊЕ, МОГУЋНОСТИ И ПЕРСПЕКТИВЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА НА ПОДРУЧЈУ ВЕЛИКИХ ПОВРШИНСКИХ КОПОВА	219
Приказ монографије ПРИРОДНИ РЕСУРСИ: Економија-Екологија-Управљање	229
Обавештења МУЛТИФУНКЦИОНАЛНА ПОЉОПРИВРЕДА И РУРАЛНИ РАЗВОЈ (III) - рурални развој и (не)ограничени ресурси -	233

**ECONOMICS
OF AGRICULTURE**

CONTENT

Z. Njegovan CRITICAL FRAMEWORK-CONDITIONS FOR STRATEGIC DEVELOPMENT PROGRAMMING	139
Blaženka Popović, Radojka Maletić GROUPING OF MUNICIPALITIES OF THE REPUBLIC OF SERBIA BASED ON DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM AGROBUSINESSES	151
B. Vlahović, S. Stevanović, A. Puškarić SWOT ANALYSIS OF VEGETABLE AND PROCESSED VEGETABLE EXPORT	163
M. Jovanović THE SIGNIFICANCE OF BIOGAS PRODUCTION ON THE AGRICULTURAL FARMS IN VOJVODINA	177
S. Ivanović, Lana Ivanović, S. Bratić INFLUENCE OF CATTLE PRODUCTION TYPE TO INVESTMENTS IN CONTEMPORARY HOUSING AND EQUIPMENT (RESULTS OF QUESTIONNAIRE)	189
Mariana Bran, Iuliana Dobre, R. Voicu MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ECOSYSTEM FROM DETRIMENT AREA. CASE OF STUDY – BACĂU	197
Mirjana Savić, I. Đurić GEOGRAFIC INDICATIONS OF ORIGIN OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS	207
Report of International Scientific Meeting STATE, POSSIBILITIES AND PERSPECTIVES OF RURAL DEVELOPMENT ON AREA OF HUGE OPEN-PIT MININGS	219
Review of the book NATURAL RESOURCES: Economics-Ecology-Management	229
Reporting MULTIFUNCTIONAL AGRICULTURE AND RURAL DEVELOPMENT (III) – Rural Development and (none)limited resources -	233

CRITICAL FRAMEWORK-CONDITIONS FOR STRATEGIC DEVELOPMENT PROGRAMMING

Professor Zoran Njegovan¹, PhD, e-mail: njegovan@polj.ns.ac.yu

¹University of Novi Sad, Agricultural Faculty, Novi Sad, Republic of Serbia

Abstract: Local development is multifunctional and complex process which incorporates different aspects like creation of planning and management methodology mainly through construction of relevant data base, key performance indicators, diagnostics reports, strategic action plans, generation of project ideas and proposals as well local development program implementation. It also incorporates a process of monitoring and evaluation of local development initiatives as well as connectivity with overall regional and macro-economic policies. So in the paper are specifically analyzed and discussed critical framework-conditions for strategic development programming which has been appeared in West Balkan Countries, Republic of Croatia and Serbia during the regional and local development projects implementation. The main critical framework conditions regards to Impediments on a Local level connected with different structures which led to different experiences, successes and problems; Accuracy and relevance of data and information; Institutional competence; Consideration of horizontal and vertical relations of local community which neglect their required active role in the development process; Financial restrictions as a considerable bottleneck for successful development planning upon unstable resource flow; Political culture norms and values; and The role of external experts and improvement of the above mentioned aspects which will enhance the situation of development planning at the local level in a sustainable manner. So any interventions must consider these interdependencies and the technical assistance in the field of local or regional development based on long term involvement. It is also concluded that the success of development efforts of the subordinated administrative levels depends to a high degree on adequate framework-conditions, which have to be formed and fostered at the superior level.

Key words: local development, strategic development programming, institutional structures, critical framework-conditions, sustainability

ОПШТИ КРИТИЧКИ УСЛОВИ ЗА ПРОГРАМИРАЊЕ СТРАТЕШКОГ РАЗВОЈА

Проф. др Зоран Његован

Пољопривредни факултет, Нови Сад

Апстракт: Локални развој представља мултифункционални и комплексни процес који укључује различите аспекте као што су креирање методологије планирања и управљања базираној на релевантним информацијама и подацима, дијагностичким извештајима, стратешким акционим плановима, генерирању пројектних идеја и предлога као и програма имплементације. Такође ту се подразумева и процес праћења и евалуације локалних иницијатива и повезаност са регионалним и макроекономским политикама. Зато је у раду посебно анализирана пракса општих критичких услова за стратешко планирање и имплементацију која је уочена у пројектима оваквог карактера

који су се спроводили у Републици Хтватској и Србији. Општи критички услови се односе на сметње који су на локалном нивоу повезане са различитим структурама и искуствима, успесима и проблемима који су они рађали; релевантношћу и расположивошћу информација; компетентности институција; сагледавању хоризонталних и вертикалних веза на локалном нивоу који захтевају активну улогу у развојном процесу; финансијске рестрикције као значајно ограничење развоја; политичку културу, норме и вредности; као и улогу екстерних експерата и потврђивање наведених аспеката који дају квалитет развојном планирању и имплементацији у маниру одрживости. Отуда неопходност развоја општих услова развоја на локалном нивоу појединачно али и са аспекта њихове међуусловљености.

Кључне речи: локални развој, стратешко програмирање развоја, институционалне структуре, општи критички услови, одрживост

ГРУПИСАЊЕ ОПШТИНА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ НА ОСНОВУ РАЗВИЈЕНОСТИ МСП У АГРОБИЗНИСУ

Мр Блаженка Поповић¹, асистент, e-mail: blaza@net.yu
Др Радојка Малетић¹, ванредни професор, e-mail: maletic@agrifaculty.bg.ac.yu,

¹ Пољопривредни факултет, Земун

Резиме. Пољопривреда је привредна грана која има посебан значај за привреду Републике Србије јер ствара око 20% бруто друштвеног производа и поседује реалне могућности за повећање обима производње и прераде пољопривредних производа. Економски потенцијал који поседује пољопривреда намеће потребу анализе стања у области малог и средњег предузетништва које треба да буде носилац будућег развоја агробизниса. Кластер анализа је метод којим ће се утврдити како се групишу општине у Републици Србији према нивоу развијености малих и средњих предузећа из области пољопривреде. Тако ће се добити увид у тренутно стање регионалне развијености овог сектора пољопривреде као и могућности за развој најнеразвијенијих општина у Србији.

Кључне речи: пољопривредна производња, мала и средња предузећа, кластер анализа, груписање општина.

GROUPING OF MUNICIPALITIES OF THE REPUBLIC OF SERBIA BASED ON DEVELOPMENT OF SMALL AND MEDIUM AGROBUSINESSES

Blaženka Popović¹, MSc,
Radojka Maletić¹, Ph.D.

¹ Faculty of Agriculture, Belgrade

Summary. Agriculture is branch of economy of special importance to the economy of the Republic of Serbia since it creates approximately 20% of gross national product and has realistic potentials for increase of production volume and processing of agricultural products. Economical potential of agriculture imposes the need for analysis of small and medium entrepreneurship which should be carrier of future development of agribusiness. Cluster analysis is method to determine how the municipalities in the Republic of Serbia are grouped according to the level of development of small and medium agribusinesses. Also, in this way we get insight into current condition of regional development of this sector as well as possibility for development of least developed municipalities in Serbia.

Key words: agricultural productions, small and medium businesses, cluster analysis, grouping of municipalities

SWOT АНАЛИЗА ИЗВОЗА ПОВРЋА И ПРЕРАЂЕВИНА

Др Бранислав Влаховић¹, ред. проф., e-mail: vlahovic@polj.ns.ac.yu
Др Симо Стевановић², доцент, e-mail: simo.stevanovic@agrifaculty.bg.ac.yu
Мр Антон Пушкарић³

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад,

² Пољопривредни факултет, Београд,

³ Институт за економику пољопривреде, Београд

Резиме. Основни циљ истраживања јесте да сагледа испољене трендове, структуру и регионалну дестинацију извоза поврћа и прерађевина од поврћа из Републике Србије. Анализа је рађена за свеже и прерађено поврће - смрзнуто, сушено (дехидрирано) и конзервисано (стерилизовано и пастеризовано) поврће. Аутори, такође, дају и предлоге који треба да допринесу повећању извоза. Извоз поврћа и прерађевина остварује тенденцију раста. У структури извоза највеће учешће има свеже поврће (26,2%), следи смрзнуто (25,2%), конзервисано (23,1%) и сушено поврће (21,2%) и остало поврће (4,3%). Одсуство маркетинг концепта привредних субјеката, значајнија помоћ државе и аграрни протекционизам развијених земаља представљају лимитирајући чинилац унапређења извоза поврћа из наше земље.

Кључне речи: поврће, извоз, дестинација, SWOT анализа.

SWOT ANALYSIS OF VEGETABLE AND PROCESSED VEGETABLE EXPORT

Branislav Vlahović¹, Ph.D.,
Simo Stevanović², Ph.D.,
Anton Puškarić³, MSc.

¹ Faculty of Agriculture, Novi Sad,

² Faculty of Agriculture, Belgrade,

³ Institute of Agriculture, Belgrade

Summary. The basic aim of researches is to perceive demonstrated trends, structure and regional destination of export of vegetable and processed vegetable from the Republic of Serbia. Fresh and processed vegetable - frozen, dried (dehydrated) and canned vegetable are being analyzed in this paper. Authors gives suggestions that must increase vegetable export. Export of vegetable and processed vegetable realized growth tendency. In export the most participation has fresh vegetable (26,2%), then frozen vegetable (25,2%), canned vegetable (23,1%) and dried vegetable (21,2%). Absence of marketing concept of economic entity, absence of national institution assistance and agrarian protectionism of developed countries are restrictive factor of export promotion from the Republic of Serbia.

Key words: vegetable, export, destination of export, SWOT analysis

ЗНАЧАЈ ПРОИЗВОДЊЕ БИОГАСА НА ПОЉОПРИВРЕДНИМ ГАЗДИНСТВИМА ВОЈВОДИНЕ

Др Миленко Јовановић¹, ред. проф., e-mail: ana@polj.ns.ac.yu
Мр Дарко Радаковић¹, докторант, e-mail: radakovicdarko@gmail.com
Мр Ференц Киш², e-mail: ferenc1980@gmail.com

¹ Пољопривредни факултет, Нови Сад

² Технолошки факултет, Нови Сад

Резиме. Све земље света се у мањој или већој мери суочавају са проблемима који су повезани са обезбеђивањем енергије и очувањем животне средине. Последица садашњих односа производње и потрошње електричне енергије је стални пораст цене електричне енергије, чиме се ствара еколошки и економски оправдана потреба укључивања алтернативних извора у глобалну стратегију развоја енергетике. Република Србија се не може понашати изоловано од светских токова, тако да је преузела обавезе из области енергетике према Атинском Меморандуму и Кјото протоколу, ради очувања и унапређења животне средине и испуњавања стандарда у циљу даљих интеграција. Биогас се у Србији намеће као алтернативни извор енергије на пољопривредним газдинствима са два аспекта, енергетског и еколошког. У поређењу са техникама производње електричне енергије из других обновљивих и фосилних биогених енергената, коришћењем биогаса из осоке остварује се знатно смањење емисије гасова који изазивају ефекат стаклене баште.

Кључне речи: биогас, енергија, екологија, међународне обавезе

THE SIGNIFICANCE OF BIOGAS PRODUCTION ON THE AGRICULTURAL FARMS IN VOJVODINA

Milenko Jovanović¹, Ph.D.,
Darko Radaković¹, MSc.,
Ferenc Kiš², MSc.

¹ Poljoprivredni fakultet Novi Sad

Summary. All countries of the world deal with problems related to the energy provision and the protection of the environment in a lesser or a greater extent. The consequences of current relations between the production and consumption of electric power are permanent increase in price of the electric power, which leads to the ecologically and economically reasonable necessity to include the alternative sources in the global strategy of energetics development. Since the Republic of Serbia can not act as being isolated from the world processes, she undertook the obligations related to energetics under the Athens Memorandum and the Kyoto Protocol, for the protection and improvement of environment, as well as for the fulfillment of standards for the purpose of further integrations. Biogas in Serbia becomes the alternative source of energy on agricultural households in two aspects – the aspect of energetics and the aspect of ecology. In comparison to techniques of electric power production from other renewable and fossil biogenic energy sources, the usage of biogas from the liquid manure is accomplished with a significant decrease in gas emissions which lead to the hothouse effect.

Keywords: biogas, energy, ecology, international obligations

**УТИЦАЈ ТИПА ГОВЕДАРСКЕ ПРОИЗВОДЊЕ НА
ИНВЕСТИЦИЈЕ У САВРЕМЕНЕ ОБЈЕКТЕ И ОПРЕМУ
(Резултати анкетног снимања)**

Др Сањин Ивановић¹, асистент, е-mail: sanjinivanovic@yahoo.com
Лана Ивановић², дипл.инж., истраживач приправник,
Синиша Братић¹, дипл. инж., асистент приправник,

¹ Пољопривредни факултет, Београд - Земун.

² Институт за економику пољопривреде, Београд

Апстракт: Породична пољопривредна газдинства су носиоци говедарске производње у Републици Србији. Ова се газдинства баве различитим типовима говедарске производње, а сваки тип производње захтева различиту структуру инвестиционих улагања. Анкета која је проведена на породичним газдинствима је показала да нека газдинства више улажу у објекте за смештај говеда, а нека у модерну опрему. Анализа је показала велику зависност потребних инвестиционих улагања од типа говедарске производње који је заступљен на породичним газдинствима. Такође је утврђено да газдинства која укупно посматрано највише инвестирају у савремене техничко-технолошке системе у производњи млека остварују боље резултате пословања.

Кључне речи: музне краве, објекти, опрема, инвестиције, тип производње

**INFLUENCE OF CATTLE PRODUCTION TYPE TO
INVESTMENTS IN CONTEMPORARY HOUSING AND
EQUIPMENT (RESULTS OF QUESTIONNAIRE)**

Sanjin Ivanovic¹, Ph.D.,
Lana Ivanovic²,
Sinisa Bratic¹,

1 Faculty of Agriculture, Belgrade

2 Institute for Agricultural Economics, Belgrade

Summary. Family farms play the most important role in cattle production in Republic of Serbia. These farms are dealing with different types of cattle production, and each production type requires different structure of investments. Questionnaire that involved family farms indicated that some farms invest more in cattle housing, but other farms invest more in modern equipment. Analysis indicated big dependence of necessary investments from cattle production type that exist at family farms. It is also determined that farms which have the biggest total investments in contemporary technical and technological systems in dairy production achieve more favorable business results.

Key words: milking cows, housing, equipment, investments, production type

MANAGEMENT OF AGRICULTURAL ECOSYSTEM FROM DETRIMENT AREA. CASE OF STUDY - BACĂU

Mariana Bran¹, Ph.D., e-mail: mariana_bran2004@yahoo.com
Iuliana Dobre¹, Ph.D., e-mail: iulya_dobre@yahoo.com
Radu Voicu¹, Ph.D., e-mail: raduvoicuro@yahoo.com

¹Academy of Economic Studies Bucharest, Romania

Abstract: At present, the agriculture is under the impact of a new type of economy and European structures integration. Therefore, agriculture must be approached as an important branch of the national economy but also because people must eat and because self-agrifood and positive commercial balance are promoted in the world. So, principles of market economy must be followed including constant modifications during reform of agricultural economic base. To achieve that, it is necessary to adopt new laws in agriculture, to conduct modernisation of rural infrastructure and to protect ecosystem through preservation and improvement of agrifood chain functionality.

Key words: ecosystem protection, rural infrastructure, European structures

УПРАВЉАЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНИМ ЕКОСИСТЕМОМ СА ОДРЕЂЕНОГ ПРОСТОРА СТУДИЈА СЛУЧАЈА - ВАСĂУ

Проф. др Mariana Bran¹,
Др Iuliana Dobre¹,
Проф. др Radu Voicu¹

¹ Академија економских студија Букурешт, Румунија,

Резиме. Пољопривреда се тренутно налази под утицајем новог типа економије и Европских структурних интеграција. До тада, пољопривреда мора бити препозната као важана грана националне економије из разлога што људи имају потребу да једу и из разлога што се у свету промовише само-прехрана, и позитивни комерцијални баланс. Дакле, ипак се треба угледати на принципе тржишне економије, укључујући и сталне адаптације у току реформе економских основа пољопривреде. Да би се то постигло, неопходно је донети нове законе у пољопривреди, модернизовати сеоску инфраструктуру и заштитити екосистем кроз очување и побољшање функционисања аграрно - прехранбеног ланца.

Кључне речи: заштита екосистема, сеоска инфраструктура, европске структуре

ГЕОГРАФСКЕ ОЗНАКЕ ПОРЕКЛА ПОЉОПРИВРЕДНИХ И ПРЕХРАМБЕНИХ ПРОИЗВОДА

Проф. др Мирјана Савић¹, виши научни сарадник, e-mail: mirjana_s@mail.iep.bg.ac.yu
Мр Иван Ђурић¹, истраживач сарадник, e-mail: ivan_dj@mail.iep.bg.ac.yu

¹Институт за економику пољопривреде Београд

Резиме. Произвођачи и прерађивачи пољопривредних производа имају интерес да им производи на домаћем, али и на међународном тржишту буду конкурентни, што се може постићи пласирањем висококвалитетних производа, који имају одређена, препознатљива својства. Такви су производи са специфичним карактеристикама географског порекла. Њихова се конкурентност и цена, у односу на конвенционалне производе, значајно повећава. Већина земаља чланица Европске уније ангажовале су се на стварању услова да се специфичности у пољопривредној производњи и прехранбеној индустрији заштите и да што већи број производа добије ознаку географског порекла. Европска унија је створила фонд који усмерава финансијска средства заинтересованим за промоцију пољопривредних и прехранбених производа са ознакама географског порекла. Већина најпознатијих производа, који имају све услове за стицање географског порекла у Србији, није регистрована па не подлеже правној заштити. У Србији је створена неопходна законска основа да се ефикасно заштите у управном и судском поступку, између осталог, проналазак, робни знак, ауторско дело, дизајн и ознаке географског порекла. Производи пореклом из Србије прво морају да заштите своје географско порекло према националном законодавству па ако испуњавају и захтеве из Директиве ЕУ 510/06, могу да се пласирају на тржиште Европске уније.

Кључне речи: заштићено географско порекло, Европска унија, стандарди

GEOGRAFIC INDICATIONS OF ORIGIN OF AGRICULTURAL AND FOOD PRODUCTS

Mirjana Savić¹,
Ivan Đurić

¹Institute of Agricultural Economics, Belgrade

Summary. Agricultural producers have interest for their products to be more competitive on both, domestic and international market. They can achieve this if they have high quality products, which have specific, well recognized characteristics. Those products are with specific geographical characteristics. Those products have significantly bigger market price and value. Large number of European countries is involved in creation of preconditions for achieving the sign of protected designation of origin (PDO) for their products. In Serbia, large numbers of high quality products, which have all necessary characteristics to get the PDO sign, are not registered, and they are not protected. There is a low regulative concerning PDO product in Serbia and it also refers to low protection of intellectual rights concerning inventions, trademarks, authorized work, design, and PDO. Products from Serbia should be protected by the low

regulative before and then if they satisfy the conditions of EU directives 510/06, then they can be exported to the EU.

Key words: Protected geographic origins, European Union, standards